

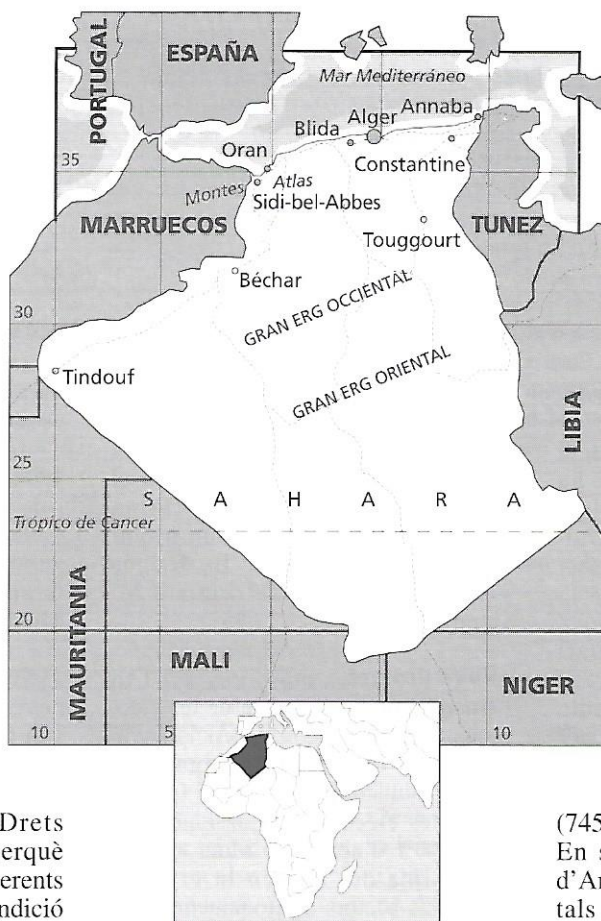
Papers

Publicació de la Lliga dels drets dels pobles

“JA N’HI HA PROU DE MATANCES A ALGÈRIA!”

La comissió ciutadana de suport a Algèria comença una campanya de denúncia i de suport a una investigació internacional

Ningú pot saber amb exactitud què és realment allò que succeeix i quins poden ser els factors que han conduït que, a tan sols una hora de vol de casa nostra, un país es dessagní lentament. Un estrany i fosc joc d'interessos i de responsabilitats es mou al darrere. El que tots sabem, però, és que com a totes les guerres hi ha una sola i pacient víctima, el poble. (...) Volem cridar ben fort que ja n'hi ha prou de silenci, de la impassibilitat i de la tranquil·litat amb què tots plegats assistim a aquesta massacre. Ja n'hi ha prou d'aquesta irracional matança. Ja n'hi ha prou de responsabilitzar a suposats trets religiosos o culturals. Per sobre de les llengües, de les cultures i de les creences religioses tan sols hi ha la persona. Ja n'hi ha prou de considerar que és un afer intern algerià. Els Drets Humans no tenen fronteres perquè simplement són universals i inherents a tota persona per la simple condició de ser persona.” Aquests són uns fragments del Manifest fet públic per la comissió ciutadana de suport a Algèria, integrada per l'Aliança Francesa, Amnistia Internacional, l'AMPA del Conservatori de Música, el Casal d'Amistat Català-Cubà de Sabadell, Fundació Pau i Solidaritat, Fundació Sabadell Solidari, Mans Unides, Solidaris amb el Poble Saharaí i l'Ajuntament de Sabadell.

Sota el lema “Pau a Algèria”, la comissió ciutadana es planteja una campanya amb quatre objectius principals: 1-Denúncia de la situació a Algèria, 2-Suport a iniciatives per demanar una investigació internacional que esbrini les responsabilitats del conflicte, 3-Demanar als governs i la Comunitat Internacional la condemna clara i explícita del crim que

es realitza, 4-Informar rigorosament de la tragèdia que afecta la població algeriana, sense prejudicis culturals o visions simplistes.

Fins al moment, els actes organitzats per la comissió han posat l'èmfasi en els aspectes culturals: l'actuació de la cantant algeriana Beidja Rahal i la

lectura de poemes algerians a càrrec de Pepita Alguersuari, l'edició i difusió gratuïta de 3.000 exemplars d'un recull de poemes algerians, i l'exposició de fotos sobre la vida quotidiana a Algèria, del fotògraf Quim Manresa, que es pot veure a l'Aliança Francesa, des del 5 de maig. En els propers mesos, les activitats previstes tractaran el moment polític i social d'Algèria, a través d'un cicle de conferències que podria iniciar-se al juny o setembre.

COM COL·LABORAR?

El primer pas per col·laborar en la campanya pot ser, segons la comissió ciutadana, l'adhesió al manifest i a la mateixa comissió, ja sigui com a entitat o bé individualment. De moment, el telèfon de contacte és el 010 de l'Ajuntament de Sabadell (745 31 10, des de fora de Sabadell).

En segon lloc, la delegació local d'Amnistia Internacional facilita postals per enviar al Ministre d'Afers Estrangers, Abel Matutes, demanant el suport del govern espanyol a la constitució d'una Comissió Internacional d'Investigació, amparada per les Nacions Unides, per tal d'aclarir responsabilitats en les violacions de drets humans que s'estant produint a Algèria.

NURIA FARELL

ALGÈRIA: alguns fets i dades rellevants

REPÚBLICA DEMOCRÀTICA I POPULAR D'ALGÈRIA

Capital: Alger.

Superfície: 2.381.741 km²

Població: 27.422.000 (1994)

Moneda: dinar.

Idiomes: àrab (oficial); berber, francès.

Cap de l'Estat: Liamin Zerual (des del 31-1-94, substituïnt a Alí Kafí en la direcció de la presidència colegial algeriana. El 16-11-95 va ser elegit president de la República per sufragi directe universal). És també ministre de Defensa.

Cap del Govern: Ahmed Uyahia (substitueix a Mokdad Sifi des del 31-12-95).

Ministre de l'Interior: Mostefa Benmansur.

Ministre d'Afers Estrangers: Mohamed Attaf.

Forma de l'Estat: república.

Sistema de Govern: presidencialista, tot i que l'exèrcit hi juga un paper preponderant. Una Assemblea pluralista de 380 membres va ser elegida el 5-6-97.

Principals partits polítics: Unió Nacional Democràtica (RND, fundada el 1997, dona el seu suport al cap d'Estat), Front d'Alliberament Nacional (FNL), partit únic des del 1962 al 1989; Front de Forces Socialistes (FFS); Moviment de la Societat per la Pau (MSP, ex - Hamàs, islàmic; Unió per la Cultura i la Democràcia (RCD); Ettahadi (ex PAGS, Partit Comunista); Partit dels Treballadors (PT, extrema esquerra). En quant al Front Islàmic de Salvació (FIS) va ser dissolt i prohibit el 4/6/3/92; la seva prohibició ha arrossegat Algèria a una guerra civil no declarada

Història

1840: Invasió de França.

1962: El 5 de juliol es signa la independència. Uns 600.000 francesos abandonen el país emportant-se tot el que poden. Es calcula que hi ha 150.000 camperols sense terres ni aliments. Es fan eleccions per l'Assemblea Constituent i es designa primer ministre Ahmed Ben Bella.

1965: Un Consell Revolucionari dona un cop d'Estat i assumeix el poder Houari Boumediene. Comença una fase d'expansió econòmica que no es reflecteix al camp. La població creix més que la producció i es passa d'exportar a importar aliments. Comencen les primeres vagues a les ciutats.

1977: Es designa el coronel Chadli Bendjedid com a nou president. Comença una política de distensió i de reformes econòmiques.

1988: Comencen les protestes a diverses ciutats per l'escassetat d'aigua i aliments bàsics. Es comença a impugnar la legitimitat del FLN i dels militars, sobretot per part de grups d'agitació popular de

caràcter musulmà fonamentalista.

1989: En un clima de protesta i agitació, el president Bendjedid proposa una nova Constitució que introdueix el multipartidisme i acaba amb el monopoli del FNL. EL FIS (Front Islàmic de Salvació) obté un triomf important sobre el FLN. Es designa primer ministre el reformista M. Hamrouche.

1991: Protestes massives del FIS demanant un avançament de les eleccions presidencials i la proclamació d'un estat islàmic. Es designa nou primer ministre a Sid Ahmed Ghozali. En les eleccions de desembre, hi ha un 40% d'abstenció i una victòria claríssima del FIS en la primera volta. Els sectors antifonamentalistes organitzen protestes.

1992: Cop d'Estat militar, estat d'emergència a tot el país, il·legalització del FIS, empresonament dels seus dirigents i dissolució de 400 Ajuntaments governats pel FIS. Comença l'espiral de violència per part dels governs i els islamistes. Es calcula que van morir 2.000 persones aquest any.

1993: Intents de negociació que fracassen. El ministre de Defensa, Liamine Zerual es converteix en el nou president del país.

1994: Gran augment del deute extern i de l'atur. Comença un procés de divisió de tots els sectors polítics. La guerrilla islamista es divideix en el Grup Islàmic de Salvació (GIA) i Moviment Islàmic Armat.

1995: Eleccions presidencials al novembre. EL FIS, el FLN i el FFS van boicotejar els comicis, guanyats per Zéroual amb un 61% dels vots. Malgrat la presència d'observadors internacionals, hi ha forts dubtes de la transparència de l'escrutini.

1997: Eleccions legislatives el 5 de juny. S'accentuen la violència i les morts. Victòria del partit oficialista amb 155 dels 380 escons.

*Fonts: - *El estado del mundo 1998. Anuario económico y geopolítico mundial*, editorial AKAL.

- *Guía del mundo 1997/98. El mundo visto desde el sur*, editorial ITEM.

POESIA ALGERIANA

Una de les accions de la comissió ciutadana per la pau a Algèria ha estat la publicació i difusió del recull de poemes "Eclats d'Urgence. Voix d'Algérie" (Esclats d'urgència. Veu d'Algèria). El recull l'ha fet Nadir AMARU, pseudònim –per motius de seguretat– d'un poeta i artista algerià que viu a París. Es tracta d'una vintena de poemes i aforismes escrits per poetes algerians compromesos amb la lluita per la llibertat i la democràcia.

Com a mostra, reproduïm dos poemes de Youcef SEBTI (nascut a Boudious el 1943. Degollat el 1993 a El-Harrach, prop d'Alger).

PRIÈRE...

Prière de trouver la clef
de la misère
qui un soir enferma
ma mère
dans une tombe froide.

Prière d'inscrire sur la porte
de la prison
mobile où je vis à chaque instant
les raisons
de ma colère et de ma haine.

Prière de porter sur le registre
des objets perdus mon père ce pauvre
enragé
tué pour une pincée de bonheur.

Veuillez avertir le poste
de secours
qu'un fantôme affole
dans les cours
les bonnes âmes de notre ville.

Messieurs les jurés, je vous dis
Merde
Pour la jeunesse maudite
Merde
pour la condamnation sans
recours.

L'ENFER ET LA FOLIE

Je suis né dans l'enfer
J'ai vécu dans l'enfer
Et l'enfer est né en moi
Et dans l'enfer
Sur la haine –ce terreau qui flambe-
Ont poussé des fleurs.
Je les ai senties
Je les ai cueillies
Et en moi a circulé l'amertume.
Ârret. Souffle. Ombre.
Espoir. Départ. Recommençement.
Amours perdues. Amours dérobées. Amours
possibles
Sur le chemin d'un recommencement
Sur le chemin d'un lutte
J'ai débouché sur la folie
J'ai plongé dans la folie
Et j'en ai ramené des algues.
Et l'enfer se continue...
Du brasier à la mer
De la mer au brasier
De la combustion
À la immersion
L'enfer demeure
Et les insurgés
Ont pour destinée la folie..

Traducció literal

1/ Prego...: Prego trobar la clau de la misèria que un vespre va tancar la meva mare dins d'una tomba freda. Prego inscriure sobre la porta de la presó mòbil on visc a cada instant, les raons de la meva còlera i el meu odi. Prego portar al registre d'objectes perduts el meu pare, aquest pobre enrabià, mort per una mica de bondat. Volíeu advertir al lloc de socors que un fantasma torna bojós pels carrers les bones ànimes de la nostra ciutat. Senyors del jurat, us dic Merda per la joventut maleïda, Merda per la condemna sense recurs.

2/ L'infern i la bogeria: He nascut a l'infer i he viscut a l'infern. I l'infern ha nascut en mi i a l'infern, sobre l'odi d'aquest mantell que crema han posat flors. Les he sentides, les he collides i en mi ha circulat l'amargor. Parada. Bufada. Ombra. Esperança. Marxada. Recomençament. Amors perduts, amors secrets, amors possibles. En el camí de tornar a començar, en el camí de la lluita, he desembocat en la bogeria, m'he submergit en la bogeria i n'he tret algues. I l'infern continua, del brasier a la mar, de la mar al brasier, de la combustió a la immersió. L'infern persisteix i els insurgents tenen per destí la bogeria...

ARGELIA DESTRUÏDA POR LA VIOLENCIA

Document extret de Papeles de cuestiones internacionales, n° 63, 1998, del Centro de Investigación para la Paz (CIP). Els autors són Mariano Aguirre -director del CIP- i Jehane Sedky-Lavandero -investigadora del CIP per la Pau experta en Drets Humans.

La violencia ejercida por el Estado y por diversos grupos armados somete a la sociedad argelina al terror. Este país del Norte de África es importante para Europa y EEUU por sus recursos energéticos y porque ayuda a definir en una u otra dirección el futuro de la relación entre el denominado mundo occidental y los Estados islamistas. Pese a esta importancia, la comunidad internacional no reacciona y desde Argel se rechazan las iniciativas de intermediación y mediación o de creación de comisiones de investigación sobre derechos humanos. Entre tanto, el poder argeli-

no se fragmenta y corrompe, al tiempo que una Èlite usufructúa los ingresos por la venta de petróleo y gas. Ante esta situación, la UE debería financiar la creación de Comité de Derechos Humanos en Argelia (dependiente del Centro de Derechos Humanos de las Naciones Unidas), aplicar un sistema de condicionalidad a su ayuda económica (con respeto a la democracia, los derechos humanos, y la prensa libre, entre otros aspectos), e imponer un embargo sobre la venta de armas

Desde 1992 han muerto violentamente entre 60.000 y 100.000 personas en Argelia. Se practican sistemáticamente masivas violaciones de derechos humanos por parte del Estado y de algunos grupos armados, al igual que matanzas de civiles, detenciones arbitrarias, juicios sin garantías, torturas, desapariciones y ejecuciones extrajudiciales. El Estado se encuentra erosionado desde sí mismo y carece de legitimidad¹.

Las atrocidades son cometidas especialmente por el GIA (Grupo Islámico Armado), por grupos creados por las fuerzas de seguridad, y por el gobierno². Entre tanto, la diplomacia internacional se mueve entre la cautela y la indefinición. Pese a la gravedad de la situación, tanto la Unión Europea (UE) como EEUU y los países árabes carecen de respuesta política. Como en el caso de Bosnia, han fallado el diagnóstico por no querer abordar las razones del conflicto y estén errando en las respuestas. Al apoyar la supresión del proceso electoral y la represión a los islamistas desde 1991 se cometió el primer gran error. Los Estados europeos parecen estar interesados sólo en la "Argelia

útil" del petróleo y el gas. Pero en ese país están en juego la relación futura de Europa con el Islam, el acceso a estos recursos, y la influencia que pueda tener la UE en África del Norte para impulsar la democracia, los derechos humanos y, en el largo plazo, colaborar en la creación de una zona mediterránea estable. Las expectativas que despertó la Asociación Euromediterránea que se inició en Barcelona en 1995 se pueden ver en parte frustradas por el conflicto argelino.

Errores de análisis

La crisis se explica oficialmente desde Argel y por numerosos sectores desde fuera como un conflicto entre un gobierno cívico-militar secular y pro-occidental que lucha contra grupos terroristas islamistas radicales que desean instaurar una república islamista mediante la fuerza. La guerra estaría, por tanto, polarizada y no dejaría sitio para actores intermedios ni negociaciones. De este análisis se deduce que si se instalase un régimen islamista, caería un bastión occidental en el Norte de África, se produciría una huida masiva de argelinos

hacia Francia, los intereses europeos en ese país se verían seriamente afectados, y habría un efecto dominó en el Norte de África que podría desestabilizar a Marruecos y Túnez. Al mismo tiempo, los integristas podrían desarrollar un programa nuclear militar y usarían sus recursos energéticos para chantajear a Occidente. Este análisis es equivocado, y genera respuestas erróneas. La razón del conflicto es compleja y multidimensional. Primero, el Frente Islámico de Salvación (FIS) no tenía a principios de esta década fuerza para imponer una sociedad islamista radical. Tampoco la tiene ahora. Segundo, los grupos armados como el GIA no tienen capacidad de tomar el poder. Tercero, nunca hubo oposición entre estado secular y grupos islamistas sino que el Estado ha contado desde 1992 con un componente religioso. Cuarto, es la guerra actual la que está impulsando cada vez a más gente a huir. Y, quinto, no hay pruebas de que exista un programa nuclear militar argelino. El Estado argelino poscolonial fue populista religioso. Y no existe una parte de la sociedad argelina francófona laica y otra de arabófonos inte-

¹ Argelia. *La población civil, atrapada en una espiral de violencia*, Amnistía Internacional, Londres, noviembre 1997.

² Los grupos de "autodefensa" consisten en 100.000 hombres tolerados por el gobierno y agrupados en 1996 bajo el nombre de "Grupo de Defensa Legítima". Aunque el gobierno lo niega, muchas fuentes documentan las torturas y operaciones de represión hacia islamistas, sospechosos islamistas y sus familiares. Ver "Argelia, la población civil atrapada en una espiral de violencia", Amnistía Internacional, Londres, 18 de noviembre, 1997.

³ Sami Naïr, "La herencia del pasado", El País, 21 de mayo, 1994.

⁴ Hugh Roberts, "The Algerian crisis", International Affairs, Vol 71, n° 2, abril 1995, pp. 247-251.

gristas, sino que hay arcaísmo y modernismo en ambos bandos³. El ascenso del islamismo no se debe sólo al factor económico-social sino que es un componente que se fomentó desde el poder y, a la vez, fue la pérdida de legitimidad moral, política y religiosa del régimen, y sus divisiones, lo que favoreció el ascenso del FIS⁴.

Partido único, economía monoprodutora.

Argelia fue colonia francesa desde 1930 hasta 1962. La guerra de la independencia se prolongó entre 1954 y 1962. Después el sistema político se basó en el partido único heredero de la vanguardia del Movimiento de Liberación Nacional. El Frente de Liberación Nacional (FLN), intentó cohesionar a una sociedad heterogénea. Entre 1963 y 1989, cuando se revisó la Constitución y se anuló el principio de partido único, el país fue regido por el FLN y una estructura de poder basada en el partido, las fuerzas armadas y el Estado. El FLN institucionalizó al Islam como religión nacional y mantuvo un sistema jurídico laico.

El modelo económico de economía estatal centralizada promocionó un modelo basado en el desarrollo financiado por los recursos naturales. Se fomentaron la industria del petróleo, las explotaciones mineras, el material de construcción, y la fabricación de vehículos industriales. Pero se descuidó el crecimiento en el sector agrícola. El Estado, por otra parte, proveyó una mejora sustancial del servicio sanitario y educacional. Entre 1962 y 1987 la población pasó de 10 a 23 millones de habitantes (y alcanzar la

cifra de 37 millones en el 2010). Se produjo una fuerte división entre el sector rural y el urbano, con un fuerte flujo migratorio del primero al segundo. Pero el Estado no podía proveer empleo para todos, ni servicios, ni vivienda y tampoco alimentación, lo que obligó a mayores importaciones de comida. Por otra parte los precios del crudo cayeron después del auge de precios en los años 70⁵.

A partir de 1979, el gobierno de Chadli Benjedid inició una limitada apertura y una liberalización del sistema económico sin que el FLN perdiese prerrogativas. Como respuesta, una parte de la población empezó a evolucionar hacia el Islam político. En 1986 Argelia adoptó una carta política y declaró que se trataba de construir un Socialismo Islámico. Se le dio más poder a los consejos de orientación religiosa en la dirección del Estado y, a la vez, se aceleró la liberalización empresarial y económica⁶.

Estas medidas produjeron reacciones sociales adversas como la de 1988, en la que los islamistas desempeñaron un papel crucial.

El poder trató de contar con el Islam como fuente de legitimación para dividir a la oposición e inclusive a los mismos islamistas. "El Estado, dice Martín Muñoz, ha contribuido (en Argelia y Egipto) a retraditionalizar la sociedad y a comunizarla, a condicionar sus estructuras mentales a favor del lenguaje religioso, a bloquear el desarrollo y enraizamiento social de otras fuerzas políticas de progreso"⁷.

El gobierno de Bendjedid permitió en 1989 la legalización del FIS como una forma de contrarrestar a los sec-

tores dentro del FLN y del ejército que se resistían a la apertura⁸. A la vez, el ejército esperaba que el FIS pudiese ser integrado en el sistema establecido para contrarrestar las potenciales revueltas sociales pero que no lograrse alcanzar el poder⁹. El FIS aprovechó, entre tanto, la situación de progresiva marginación y realizó un trabajo social y político entre los sectores desfavorecidos.

Las pugnas internas del poder ayudaron a que socialmente se viese al FIS como un respiro político. En las primeras elecciones locales multipartidistas de 1990 logró grandes avances por delante del FLN. En diciembre de 1991 este Frente estuvo a punto de controlar la Asamblea Nacional, pero en enero de 1992 el ejército canceló las elecciones, y decretó el estado de sitio.

La determinación del gobierno de acabar con la democracia, con el fin de salvar su política de erradicar los elementos islamistas a cualquier precio, preparó el terreno para el crecimiento de la rama violenta y vengativa de los islamistas radicales, el Grupo de Islamistas Armados (GIA), y del Ejército Islámico de Salvación (EIS).

*NOTA: Donada l'extensió d'aquest article no era possible publicar-lo sencer, però hem cregut que aquesta primera part era prou interessant. El document sencer el podeu consultar a la Biblioteca de la Lliga. El text continua amb els següents punts: El nacionalisme religiós, La sortida impossible, L'escenari polític, La resposta exterior i Dones algerianes en la línia de foc.

⁵ Sobre el modelo económico poscolonial ver Hélène Barnier, "Argelia, una transición violenta", *Informe del Observatorio de Conflictos*, CIP, Madrid, 1997.

⁶ Chris Horrie y Peter Chippindale, *¿Qué es el Islam?*, Alianza, Madrid, 1994, p. 297.

⁷ Gema Martín Muñoz, "Los islamistas y el Estado en Egipto y Argelia", *Revista Española de Defensa*, nº 77-78, julio-agosto 1994, pp. 78-79. Ver de la misma autora, "Argelia: diferencias y dilemas de la transición democrática", en Bernabé López y Juan Montabes Pereira (eds.), *El Magreb tras la crisis del Golfo*, Universidad de Granada, Granada, 1994.

⁸ Rémy Leveau, "Algeria: adversaries in search of uncertain compromises", *Chaillot Papers*, Nº 4, Institute for Security Studies/Western European Union, París, septiembre 1992, p.2

⁹ Martín Muñoz, 1994, p. 80.

Biblioteca de la Lliga dels Drets dels Pobles.

De les novetats entrades recentment destaquem:

○ **EL POLVORÍN ARGELINO**

Enigmas y violencias de la otra orilla, Pierre Devoluy i Mirille Diteil

Flor del Viento ediciones, Barcelona, 1995, 331 pags.

En aquest llibre, s'analitza des del poder moribund de l'abans totpoderós FNL fins l'entramat islamista que té les seves arrels en la fe popular, així com la màfia político-financera, que manipula i agredeix. Dos especialistes desvelen en aquestes pàgines, fins el mateix maig del 1995, les peripècies de la lluita pel poder i els noms i cognoms dels que mouen els fils de les titelles de la tragèdia.

○ **EN EL NOMBRE DE DIOS**

Sami Nair

Icaria Editorial, Barcelona, 1995, 95 pags.

Les reflexions que es publiquen en el llibre tenen la intenció de situar la tragèdia algeriana dins de la seva recent i complexa història. El seu passat colonial, el tràgic present i les perspectives de futur. Avui per avui, les elits del país, només pensen en els seus interessos immediats, permetent d'aquesta manera, que el fanatisme religiós prosperi i es converteixi en l'única alternativa creïble al despotisme.

○ **SANGRE EN ARGELIA**

Manuel de Unciti

PPC Editorial y Distribuidora, S.A., Madrid, 1996, 387 pags.

La independència política, en un clima d'accentuat socialisme més o menys marxista, va frustrar les il·lusions i esperances del poble. Els predicadors de les "mesquites lliures", inspirats en els incendiaris excessos dels Germans Musulmans de l'Egipte, i el fonamentalisme d'Afganistan, Síria i Iran van arrossegar a les masses dels més pobres i a la joventut universitària, que buscaven un ideal per a les seves vides. D'aquí va sorgir el Front Islàmic de Salvació. Va sorgir el terrorisme.

○ **MUJERES, DEMOCRACIA Y DESARROLLO EN EL MAGREB**

Gema Martín Muñoz (Comp.)

Editorial Pablo Iglesias, Madrid, 1995, 215 pags.

Les societats del Magrib, afronten importants desafiaments respecte a la seva identitat cultural i religiosa, davant del seu desenvolupament, de la crisi econòmica, etc. En totes aquestes qüestions, la sacralització de la societat patriarcal, el sentiment d'amenaça als valors àrab-musulmans i el paper de les ideologies, són factors substancials en els que la família i les dones constitueixen l'eix del debat. Aquest llibre presenta una perspectiva d'aquest complex problema, d'una regió tan a prop del nostre país.

○ **EL MAGREB: DEL COLONIALISMO AL ISLAMISMO**

Antoni Segura i Mas

Universitat de Barcelona, Barcelona, 1994, 380 pags.

Llibre que encara que publicat l'any 1994, no deixa de tenir actualitat a l'explicar el perquè de les diferents situacions en els diferents països que conformen el Magreb, des de Líbia fins a Mauritània. Les difícils relacions entre ells, el colonialisme, la independència, el seu desenvolupament econòmic, polític i demogràfic, les frustracions polítiques i d'identitat cultural, les migracions a Europa, l'auge de l'islamisme, etc.

○ **SISTEMAS POLITICOS DEL MAGREB ACTUAL**

Abdallah Saaf, Dirk Vandewalle, Mahfoud Bennoune, Phuilippe Marchesin i Jean Philippe Bras

Editorial Mapfre, Madrid, 1996, 373 pags.

Miguel Hernando de Larramendi i Bernabé López García coordinen les aportacions de cinc especialistes, un per a cada país, que radiografien la història recent i els mecanismes polítics i institucions del Magrib, oferint una perspectiva original, plural i enriquidora de la problemàtica transició en aquesta zona, la rellevància geo-estratègica que creix cada dia.

○ Vegeu també la secció "un llibre, un autor" a l'última pàgina

ELS ESTATS UNITS DESCOBREIXEN ÀFRICA

Ja se sap que una cosa pitjor que ser explotat és que ningú et vulgui explotar. Amb aquesta dura reflexió s'ha cridat l'atenció en algunes ocasions cap a la preocupant trajectòria dels països de l'Àfrica Subsahariana, tant endarrerits i absents del cercle de l'economia mundial que l'única solució viable seria entrar d'una vegada al món capitalista i comptar com un actor més del teatre internacional.

Per a fer aquest salt alguns acadèmics aposten per una ajuda massiva dels països del Nord cap al Sud en una mena de reparació històrica de tots els mals de la colonització, un cúmul de mesures (condonació del deute extern, concessió de préstecs, participació als organismes de decisió internacionals, etc.) que portaria els països africans, en definitiva, a deixar de ser un pou sense fons al qual ningú vol ni treure el cap.

Altres actituds encaminades a resoldre el creixent abisme que separa els dos continents a banda i banda de l'estret de Gibraltar són més contundents, com aquella que demana una simple i radical desconexió. És a dir que si "la millor manera d'ensorrar el teu enemic és ajudant-lo", ¿per què no deixar els africans en pau d'una vegada i deixar d'intervenir, per bé o per mal, en el seu destí?

Això ja és impossible, rebaten altres, ja que Àfrica pot estar despenjada del vaixell de les nacions en progrés però res no pot tornar a ser com abans i la interdependència és ja un fet irrevocable. Molts dels que diuen això es conformen amb una política assistencial que es basa en els models clàssics de la cooperació Nord-Sud amb projectes que beneficien la població desfavorida. L'única crítica d'aquest sector cap als que ostenten el poder als països rics és que el suport actual és totalment insuficient. Qüestió de percentatges.

Mentre cadascú hi diu la seva, de cop i volta el president dels Estats Units, Bill Clinton, fa un salt a l'altra banda de l'oceà i es planta al continent africà en una gira d'onze dies per sis països subsaharians acompanyat d'un sèquit espectacular, potser per estar a l'alçada dels paisatges tan cinema-

togràfics que ha visitat.

El missatge de Clinton es pot resumir en la idea que Àfrica no pot viure més de l'almoïna d'Occident. En comptes d'ajudar al desenvolupament, diu el president, el què cal és inversions en negocis i infraestructures que permetin als africans construir el seu propi futur. En una paraula, que el comerç ha de substituir el desenvolupament.

El discurs, contestat de seguida per les autoritats africanes que han acollit Clinton al llarg del seu periple, conté visibles trampes. En primer lloc, no es concreta en quins termes s'han d'obrir aquestes noves relacions comercials entre uns països que es troben en pitjors condicions que en el moment de la independència (Informe del Banc Mundial, 1997) i la primera potència mundial, cada cop més interessada en estendre els seus tentacles pel continent negre en detriment d'una presència francesa cada cop més dèbil i dubitant.

Clinton s'ha adonat de les immenses riqueses que amaga el continent -defet. les multinacionals ja fa temps que ho saben i actuen en conseqüència gràcies a contractes amb els governs, dictatorials o no- i probablement haurà comprovat també que cada cop és més necessària una estabilitat política i econòmica a aquests països tradicionalment tan convulsos. Com diu Xavier Mas de Xaxàs a La Vanguardia, "Sudan, per exemple, és el principal exportador de radicals islàmics, Nigèria és una gran potència del narcotràfic i tot el continent és un paradís de malalties infeccioses que, gràcies als vols transoceànics, poden aterrar a Nova York en menys de 24 hores".

L'itinerari de Clinton té de positiu, de moment, el clar intent de "posar Àfrica en el mapa". Una manera de dir que les cartes africanes també formen part de la baralla. Ara només falta saber com jugaran a la partida. És de suposar que Clinton ha de temptejar abans els respectius dirigents africans i descobrir fins a quin punt són garantida d'estabilitat en una zona tan curta en cops d'estat violents i conculcació dels Drets Humans. Mante-

Bill Clinton durant la seva visita a Ghana

nir a ratlla a Laurent Désiré Kabila pot resultar força més problemàtic que qualsevol dirigent llatinoamericà amb ànsies de canvis socials.

Un altre element positiu del recent viatge de la diplomàcia nord-americana ha estat la d'assumir importants responsabilitats pel què fa a la impasibilitat davant el genocidi ruandès del 1994 instigat pels hutus contra la minoria tutsi. Un examen de culpes al qual fins i tot s'ha apuntat França, un país que no va dubtar en subministrar armament a les milícies assassines.

La complicitat directa de París en les descomunals i cruels matances, proclamada a tort i a dret, podria passar a la història com l'últim desgavell perpetrat pel país gal·lès en el procés final de la seva difunta política africana. Un element més que afavoreix, en part, els nou-vinguts Estats Units per allò que "qualsevol cosa nova no pot ser pitjor". Així és com van rebre Kabila a Kinshasa després de la funesta etapa amb Mobutu.

Chiapas:

LA REPRESSIÓ CONTRA ELS INDÍGENES CONTINUA

El passat mes d'abril 4 cooperants espanyols van ser expulsats pel govern mexicà acusats de realitzar activitats de tipus polític a la zona de Chiapas. Segons les declaracions d'aquests cooperants "El govern mexicà no vol testimoniar de la dura repressió que l'exercit i grups paramilitars estan portant a terme entre les comunitats indígenes a l'estat de Chiapas".

Hem rebut fa unes setmanes un comunicat del "Comité Clandestino Revolucionario Indígena" i de la "Comandancia del Ejército Zapatista de Liberación Nacional" signat pel "Subcomandante Marcos" en el qual es denuncien situacions molt greus. En aquest comunicat s'informa a l'opinió pública nacional i internacional sobre la situació actual de milers d'indígenes, perseguits, assassinats i desallotjats de les seves terres en el municipi de San Pedro de Chenalhó, a Chiapas.

Més de sis mil desplaçats de guerra són el resultat dels atacs de les bandes paramilitars i la policia de l'estat. Tan sols a la comunitat de Xcumunal es troben refugiats més de tres mil cinc-cents indígenes. Estan completament aïllats, ja que es troben assetjats pels grups paramilitars i la policia de l'estat.

Els indígenes de Chenalhó viuen a la intempèrie i sofreixen, a més de la falta d'habitatge, vestit i alimentació, malalties que assoleixen ja el nivell d'epidèmies.

D'acord amb el comunicat, el govern del president Zedillo i el Partit Revolucionari Institucional, no tenen aparentment intenció d'aturar aquesta onada d'agresions, ni desitgen la solució del problema principal a Chenalhó, que és la desaparició dels grups paramilitars i permetre el retorn dels indígenes desplaçats a les seves comunitats. "Mientras finge dialogar, el priismo chiapaneco se dedica al saqueo y destrucción de las pertenencias de los expulsados

Dones i nens en un poblat de la selva en la zona de Chiapas

de sus comunidades. Café, ganado, ropa y utensilios domésticos se reparten entre los paramilitares como botín de una guerra en la que, hasta ahora sólo ha disparado uno de los lados, el del gobierno y su partido" denuncia el comunicat. "Con esta actitud el PRI revela su verdadero carácter: el de enemigo de los pueblos indios y uno de los ejecutores de la política de exterminio total que, desde el gobierno federal se sigue en contra de los zapatistas".

El comunicat del "Subcomandante Marcos" denuncia també el pla actual dels paramilitars i el govern mexicà de realitzar atemptats presentant-los com a obra de l'EZLN i per a això, equipen a grups del propi exercit amb uniformes i distintius zapatistes.

Les recents aparicions de grups armats presumptament zapatistes al municipi de "Las Margaritas" i en altres punts de la geografia "chiapaneca", no són res més que provocacions muntades per a preparar l'escenari que des del govern es desitja.

En front d'aquesta situació,

l'EZLN diu clarament que "como desde el inicio del diálogo, las tropas zapatistas se mantienen en sus cuarteles de montaña y no han realizado ni realizan ningún movimiento ofensivo o fuera de sus posiciones".

L'EZLN fa un crit d'atenció a la societat civil nacional i internacional perquè no es deixi enganyar pels jocs de la guerra del govern mexicà i perquè pressioni al president Zedillo a posar fi a l'extermini d'indígenes i a complir amb els acords de "San Andrés" firmats pel govern i l'EZLN.

La situació actual és dramàtica per a milers d'indígenes en la seva lluita contra un sistema que els condemna a la mort i a l'oblit. Però la moral del "chiapanecos" És alta. Una jove de Chiapas deia fa pocs dies: "Nos sentimos zapatistas y estamos orgullosas de nuestra cultura y hartas de sufrir tan sólo por ser indígenas. Los blancos extranjeros no conseguirán arrancarnos de estas tierras en que nacimos y nacieron nuestros antepasados".

Q.M.

ORDINADORS A LA SELVA? (II)

La publicació en el darrer número de "Papers" de l'article d'opinió "Ordinadors a la selva? (Reflexions)" del soci de la Lliga, Pep Feliu, ha portat cua. Feliu defensava el dret dels indígenes a triar què els convé més per al seu desenvolupament i feia afirmacions com "Qui som nosaltres per a dir que els convé més una piscifactoria que tenir ordinadors?" Aquí reproduïm algunes de les principals opinions en contra, així com la visió de la contrapart de la Lliga a Yurimaguas, Mª Lluïsa Maduell

Després de tres anys de convivència amb el Poble Chayahuita, i estar implicats en diversos dels projectes que allà es vénen desenvolupant, hem de manifestar que considerem un greu insult per aquesta ètnia, que pateix una situació d'extrema pobresa, el fet d'anteposar els ordinadors a les necessitats bàsiques de les persones. Si realment fos coneixedor de la realitat indígena i hagués escoltat les demandes d'aquests en comptes de confondre-les amb les del grup missioner, hores d'ara no hauria de fer les "Reflexions" aparegudes a "Papers".

Li volem fer arribar les declaracions fetes pel President d'AIDSESP Perú, el sr. Gil Inoach, quan l'abril del 97 a Barcelona va participar en un Seminari sobre Pobles Indígenes: "El mayor problema en las áreas indígenas es no poder hacer frente a la sustentabilidad. La falta de recursos y el lento cambio que opera en la nueva mentalidad para manejar mejor los cultivos y los animales de crianza hace que los indígenas enfermemos y mermemos en gran medida los Pueblos Amazónicos". (...)"

David Domingo Font i
Imma Mayno Hernández
(Granollers)

Què va ser primer l'ou o la gallina? L'instal·lació elèctrica a les Comunitats o l'ordinador sense endoll? Segur que això no és assimilació forçada?

No creu aquest soci que és insultant per aquestes Comunitats Indígenes en situació tan precària, anteposar els ordinadors a les necessitats més fonamentals a què té dret tot ésser humà?"

Albert Torrents Sanclement
(Sabadell)

“... La puesta en marcha de un colegio secundario en Progreso, nos parece un buen paso. Los padres de familia quieren que sea secundaria NORMAL, ¡no agropecuaria! Y queremos concederles porque tienen derecho a dirigir sus pasos SIN MANEJOS ni ideologías idealistas sobre el indigenismo. ¡Cuánto me gustó tu artículo sobre ¿Por qué no computadoras?. Tienes razón y es así. Ojalá tu voz llegue a estas instituciones que por querer "salvar" al indígena, le están condenando a vivir encerrado, a vivir en un

museo y no les dejan abrirse al mundo, a sentirse personas normales, ciudadanos con todos los derechos.

Ya hemos comentado a veces: yo también viví y fui convencida por la teoría indigenista. Pero eso me duró hasta que decidí ESCUCHAR LA VOZ DEL INDÍGENA. Y ahí, tuve que cambiar mi idea.

Ese idealismo de "todo nativo, sólo nativo, puro nativo" es para los que viven del cuento. Los nativos quieren estar integrados, sentirse parte de un todo, no ser "algo que necesita exoneraciones, cuidados, compases especiales". Quieren ser ellos, hemos de devolverles su dignidad.

Un niño que sólo estudie chayahuita, con profesores chayahuita: ¿Podrá algún día hacer estudios superiores? ¿Va a crear el estado, universidades dondes se imparta todo en chayahuita? ¿Tendrá que vivir y morir en el Paranapura, sin ninguna opción? ¿Qué estamos creando para los niños chayahuita: un mundo de mentira?"

Mª Lluïsa Maduell
(Yurimaguas)

- Si voleu llegir els textos sencers, els tenim a la vostra disposició a la Lliga
- El debat entorn de la cooperació amb els pobles indígenes continua obert a les opinions dels lectors.
- Recordem que aquesta secció d'opinió és oberta a qualsevol persona que vulgui expressar les seves opinions, sempre que es faci de manera respectuosa. Tot article aparegut en aquesta secció pot ser replicat, sempre que es questionin les idees plantejades, mai les persones.

DES DE LA JUNTA...

La història de l'associacionisme solidari ha tingut a casa nostra molts orígens. Sempre hi ha uns homes i unes dones compromesos amb els objectius que s'han fixat com a entitat, però no només això. Molt sovint aquest compromís està alimentat per una relació més o menys estreta amb persones dels pobles del Sud. Els viatges dels estius a Matagalpa, Yurimaguas, o Sarajevo o bé les estades dels nens i nenes sahrauís a Catalunya generen amistat, coneixement i noves empentes per seguir la relació. Cada entitat, en funció de la seva pròpia història, cuida un intercanvi solidari concret.

Aquest desenvolupament, diguem-ne espontani, de l'activitat solidària no sempre ens relaciona amb el que podríem dir-ne les zones geogràfiques naturals. Per nosaltres, concretament, el Magrib és el Sud més proper i és evident que tret del cas del poble sahrauí els altres pobles ens resulten poc coneguts des del punt de vista d'una relació càlida. Més enllà de Solidaris amb el Poble Sahrauí i del Servei Ciutadà d'Acollida als Immigrants (utilitzat majoritàriament per magrebins) no hi ha a Sabadell cap grup o entitat que fomenti la cooperació amb aquesta zona d'una manera estable.

La qüestió és prou greu si pensem en la proximitat de la guerra civil d'Algèria i el ressò poc continuat de les activitats d'informació o directament de solidaritat que hem estat capaços de fer des d'aquí.

Aquest exemplar de la Revista Papers vol contribuir modestament a la campanya endegada a Sabadell per fer més present el drama algerià. No cal dir que la nostra Biblioteca resta a la disposició de qui vulgui documentar-se sobre el tema.

Des de la Lliga, apostem per un treball continuat i de conjunt amb altres entitats que faci propera la realitat magrebina a casa nostra.

VIDES MINADES

Rita Huybens, membre del Grup de Treball Bòsnia de la Lliga, presenta el periodista i fotògraf, Gervasio Sánchez.

Com a acte inaugural de l'exposició de la Lliga "Nascuts a Bòsnia", el periodista i fotògraf Gervasio Sánchez va pronunciar la conferència "Imatges de la guerra", el passat 15 d'abril al Casal Pere Quart.

Gervasio Sánchez va passar en diapositives algunes de les fotografies més impactants del seu darrer llibre "Vides minades", editat per Inter-

la història de sis persones de països diferents (Cambotja, Bòsnia, Afganistan, Moçambiq, El Salvador i Nicaragua), totes elles víctimes supervivents de mines. L'autor del llibre afirma en la introducció: "La meua intenció no és només informar sinó provocar fins i tot el remordiment. Aquest llibre és un alegat contra la desídia i el cinisme de la classe política. Els polítics sempre es mostren impassibles. Necessiten l'escriadassada de la societat civil per presentar propostes, acordar lleis i assistir les víctimes. És un fet generalitzat que els polítics sempre van darrera dels problemes. Els resolen quan ja no hi ha més remei o quan els cau la cara de vergonya. (...) Mines espanyoles segueixen minant el futur de milers de persones, però ells escuden la seva fabricació en què s'ha de mantenir la seguretat de Ceuta i Melilla. Seria un acudit dolent si no fos perquè és un fet prou macabre"

Els diners aconseguits amb la venda d'aquest llibre es destinen a un fons per assistir les víctimes de les mines antipersones.

"La meua intenció no és només informar sinó provocar fins i tot el remordiment."

---

món, Mans Unides i Metges sense Fronteres.

El llibre pretén sensibilitzar sobre les gravíssimes conseqüències de les mines antipersonals, a partir de

MÉS ENLLÀ DE L'AUTONOMIA

En el marc de Politeia, escola de formació política bàsica de la Lliga dels Drets dels Pobles, va tenir lloc la presentació del llibre "Més enllà de l'autonomia" de l'exconseller de la Generalitat i membre fundador de CDC, Josep Miró i Ardèvol. La crítica va anar a càrrec del secretari general d'ERC, Josep Lluís Carod Rovira.

Miró Ardèvol planteja la possibilitat de reclamar la restitució de les constitucions catalanes, abolides el 1714, per tal de poder convertir Catalunya en un "Estat Associat" dins del Regne d'Espanya. La principal dificultat que veu Miró és aconseguir que l'objectiu polític d'un major grau d'independència sigui capaç de moure una majoria social. Per Miró i Ardèvol, la independència és un pas al qual no cal arribar en el context actual de l'Europa de les regions.

Per Carod Rovira, el més interessant del llibre és que planteja camins de sortida a l'actual autonomia, "fet especialment rellevant tenint en compte que ve d'un exmembre del govern de la Genera-

Josep Lluís Carod Rovira d'ERC en la presentació del llibre de Josep Miró i Ardèvol

litat". Carod Rovira va afegir, però, que segons ell la fórmula d'Estat associat va més enllà de l'autonomia però no resol del tot els problemes de relació amb Espanya, que només es resoldrien amb la independència. Tant Carod com Miró van afirmar que l'argument econòmic (el fet que

els ciutadans de Catalunya paguen molt més a l'Estat del que reben) hauria de ser més utilitzat per convèncer la població sobre la necessitat d'anar més enllà del model autonòmic actual, perquè pot ser més eficaç que l'argument cultural.

NASCUTS A BÒSNIA

Rosa Ruiz i Susanna Tercero, dues de les autores de l'exposició "Nascuts a Bòsnia", en l'acte d'inauguració

L'exposició sobre la violació dels Drets Humans a Bòsnia Hercegovina "Nascuts a Bòsnia", organitzada pel Grup de Treball Bòsnia de la Lliga dels Drets dels Pobles s'ha pogut veure al Casal Pere Quart dels 15 al 26 d'abril. L'exposició ha estat un dels primers fruits del viatge que una vintena de joves sabadellencs van fer el passat juliol a Sarajevo. La mostra estava formada per 17 plafons amb fotografies dels joves i de dos fotògrafs professionals (Josep Garcia de El Periódico i Juanma Peláez de El 9 Nou). A més dels plafons i un mapa del setge de Sarajevo, també hi havia passat continu dels àudiovisiuals "La mort de Iugoslàvia", reportatges elaborats per la BBC i emesos per TV3. A partir d'ara, l'exposició es podrà veure als diferents centres cívics de Sabadell i altres punts d'interès de la comarca.

RETALLS DE PREMSA

EL NOM DE L'HORROR

Pol Pot encarna un dels pitjors genocidis d'aquest segle. Genocida il·luminat del seu propi poble, Pol Pot va sobreviure durant molts anys amb la complicitat dels Estats Units i la Xina. (...) Washington, Pekín i Bangkok ja no hauran d'explicar perquè durant dues dècades van amparar aquest il·luminat que bé pot descriure's com "l'últim gran revolucionari" del s.XX. Ha mort Pol Pot i amb ell l'estirp de grans personatges que van voler canviar la forma de ser de la humanitat: Hitler, Stalin, Mao, Kim Il Sung... Pol Pot. En menys de quatre anys de poder i terror (17 d'abril de 1975 al 7 de gener de 1979), Pol Pot es va guanyar el lideratge nefast del major nombre de morts per habitant i any. En tan poc temps, un milió i mig de cambotjans van morir de mala manera —gana o execucions— mentre que Pol Pot assajava un "nou home", rural, patriòtic, sense vicis i entregat al bé comú. Un de cada sis cambotjans va ser liquidat.

Pol Pot ha tingut una mort natural després de gairebé vint anys de clandestinitat relativa i auspiciada físicament per Tailàndia, i la Xina, amb la vista grossa dels Estats Units. No va ser un Houdini revolucionari inapressable, sinó simplement un titella del "gran joc" de la guerra freda, quan tots aquests països van preferir perdonar o no jutjar Pol Pot abans que donar la raó diplomàtica al govern comunista i prosoviètic instal·lat per Vietnam el 1979. Des de la caiguda del règim del terror dels "jemers" rojos fins les eleccions organitzades el 1993 per la ONU, el món occidental i la Xina només van reconèixer com a govern legítim de Cambotja l'integrat pel rei Norodom Sihanuk —un altre personatge!—, Pol Pot i la minúscula facció del

moderat Son Sann. Una salvatjada moral que només es pot entendre en la lògica de la guerra freda, la mateixa que va regar de sang des de 1970 a aquest idíl·lic país ric en arròs i pedres precioses. (...)

LA VANGUARDIA, 19 d'abril de 1998.

LA PAU A L'ULSTER

No es exagerat qualificar d'històric l'acord signat a Belfast pels representants dels principals països de l'Ulster, catòlics i protestants. Posa fi a una guerra civil, amb moments de terrorisme i de repressió salvatges, que ha durat 30 anys i en la qual han mort més de 3.000 persones. La seva importància es destaca més si es té en compte que les arrels del conflicte són molt fondes.

Fins ara els termes de la situació eren tallants: la meitat dels habitants (una mica més), protestants, volien seguir sent anglesos. L'altra quasi meitat, catòlics, volien ser irlandesos. Esquema perfecte perquè cada meitat tingués els seus grups de joves per tirar tirs; a despit de l'Exèrcit i de la policia britànica dedicada a perseguir els catòlics.

El gran mèrit de Blair és que ha sabut donar un canvi radical al conflicte. L'acord de Stormont té una part dedicada als principis; una altra, potser la decisiva, a les estructures.

S'especifica que, donat que avui la majoria dels habitants vol ser anglesa, l'Ulster seguirà pertanyent a la Corona Britànica. Però es diu també que si aquesta majoria canvia a favor d'Irlanda s'acomplirà el seu desig. No són paraules a l'aire, perquè la diferència avui és petita, i perquè la població catòlica és més prolífica. (...)

El més original de l'acord és la construcció d'un sistema d'autonomia en què les normes de la democràcia es barregen amb les del consens. (...)

EL PAÍS, 19 d'abril de 1998

UN LLIBRE, UN AUTOR MIL Y UNA VOCES

El Islam, una cultura de la tolerància frente al integrismo

Quan des d'Occident es parla de cultura àrab, no sempre es fa la necessària distinció entre societat civil i religió. El desconeixement que això origina desemboca en un reguitzell de tòpics i mites negatius que no tenen res a veure amb la fèrtil civilització àrab-musulmana, a la que tant deu la mateixa civilització occidental. Tampoc, però, es poden obviar les contradiccions i conflictes que l'apropiació política de la religió ha originat en determinats països del Sud i de l'Orient. Per a donar resposta a tots aquests interrogants, aquest llibre dibuixa un mosaic a la vegada ampli i complex, d'una cultura que també ha demostrat ser la cultura de la tolerància, a partir d'unes converses amb Mohamed Chukri, Sami Nafir, Fátima Mernissi, Juan Goitizolo, Farid Boughedir, Bichara Khader, Moufida Tlatli, Abdelwahab Bouhdiba, Farida Benlyacid, Yahd Ben Achour, Alain de Libera, Mudjaheda, Víctor Pallejà, Gema Martín Muñoz, Safaa Fathi i Sonallah Ibrahim.

El País-Aguilar, Editorial Santillana, Madrid, 1998, 313 pags.

JORDI ESTEVA

Periodista i fotògraf, interessat per Orient i Àfrica, és autor de nombrosos articles i estudis. Redactor en cap i director de la revista Ajoblanco fins el 1993, el seu interès es centra en les entrevistes i la difusió d'escriptors i artistes àrabs i de cultures extra-europees; realitza diversos treballs publicats per altres revistes i diaris (El País, La Vanguardia). El 1994, porta a terme per a la UNESCO un ampli treball de documentació fotogràfica sobre la medina de Marrakech. Impulsor del projecte "A propósito del Islam" de la Fundación Jorge Castillo, modera i organitza els col·loquis Islam y modernidad e Islam y misticismo. Dirigeix tantmateix una col·lecció de llibres de la Fundació que es dedica a la realitat de la Mediterrània actual. El 1996 va fer un estudi sobre l'arquitectura de l'Atlas del Marroc, recollit en el llibre Fortalezas de barro en el sur de Marruecos (Compañía Literaria, 1996).

**LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES**

Revista Papers

Edita: **LLIGA DELS DRETS DELS POBLES**

Direcció: Quilo Martínez

Consell de Redacció: Carles Cascón, Vicenç Creus,
Núria Farell, Albert Roig.

Imprimeix: Serafí, Indústria Gràfica Publicitària.

Amb la col·laboració de

Generalitat de Catalunya

Comissionat per a Actuacions Exteriors

La Lliga dels Drets dels Pobles és una Organització No Governamental reconeguda per les Nacions Unides i per la UNESCO. La Secció catalana té la seva seu a:

Sabadell: Ca l'Estruch, carrer Sant Isidre cantonada Lluís;

Granollers: Casal de Cultura Sant Francesc, carrer d'Espí i Grau, 1.

Telèfon i fax: 723 71 02 **Adreça Postal:** Apartat de Correus 2045, 08200 SABADELL

e-mail: lliga@pangea.org